

*Балахонова О.В., д.е.н., доцент, професор
кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Крилов Г.М., магістрант 2 року підготовки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ОЦІНКА І ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

ESTIMATION AND WAYS OF IMPROVEMENT OF THE FINANCIAL STATE OF ENTERPRISE

Анотація. У статті досліджено методи оцінки доходів підприємств, які ґрунтуються на обчисленні різноманітних абсолютних та відносних типових показників. Даний підхід надає широку можливість не тільки виконувати аналіз статей звіту про фінансовий стан підприємства, але проводити порівняння декількох (або груп) підприємств окремо взятої галузі господарства, або таких підприємств, що займаються аналогічними видами господарської діяльності.

Ключові слова: доходи, прибутки, фінансовий стан, фінансова стійкість, фінансові результати.

Abstract. In the article probed methods of estimation of profits of enterprises which are based on the calculation of various absolute and relative typical indexes. This approach gives wide possibility not only to execute the analysis of the articles of report on the financial state of enterprise, but make a comparison of a few (or groups) enterprises of the separate taken industry of economy, or such enterprises which are engaged in the analogical types of economic activity.

Keywords: profits, incomes, financial state, financial firmness, financial results.

Постановка проблеми. Протягом останніх років спостерігається стрімкий розвиток пострасформаційного стану економіки, який за своїм часом співпав із завершенням як трансформаційних процесів ринкового укладу так і загальносвітовою фінансовою кризою, що спонукало до підвищення ролі фінансового аналізу у діяльності суб'єктів господарювання.

В сучасних умовах ринкових взаємовідносин між суб'єктами господарювання, спостерігається підвищення самостійності підприємств, що було спричинено високим рівнем їх юридичної та економічної відповідальності. Нові умови ведення господарської діяльності потребують від суб'єктів підприємництва підвищувати ефективність виробництва, конкурентоспроможність виробленої продукції та наданих послуг, що досягається шляхом впровадження прогресивно-ефективних форм господарювання, новітніх моделей управління виробничими процесами, запровадження до діяльності досягнень науково-технічного прогресу, активізації підприємницької діяльності й т.п. За допомогою оцінки фінансового стану на підприємствах виробляються стратегія і тактика його перспективного розвитку, вирішуються поточні плани, приймаються управлінські рішення, здійснюється наскрізний контроль за ступенем виконанням, виконується загальна оцінка результативності діяльності підприємства, його структурних підрозділів і персоналу, здійснюється пошук невикористаних резервів з метою підвищення ефективності виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення питань запровадження та виконання оцінки фінансового стану підприємства внесли вітчизняні та закордонні вчені-економісти, а саме: Білик М.Д., Городня Т.А., Івашко О.М., Міщенко Н.Г.,

Лахтіонова Л.А., Непочатенко О.О. Поддєрьогін М.Д., Поліщук Н.В., Савицька Г.В., Черниш С.С. та ін., при цьому і досі недостатньо розкриті деякі питання, що вимагає детальнішого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення напрямів поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання, зокрема підвищення показників ліквідності активів, платоспроможності, загальної фінансової стійкості, рентабельності, і виявлення резервів його стабільної роботи у сучасних умовах, виконання поточних зобов'язань перед бюджетом, іншими суб'єктами господарювання, працівникам.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологічними принципами виконання оцінки фінансового стану на підприємстві є:

- системність – узгодженість кожного елемента оцінки та забезпечення взаємозв'язку з іншими елементами механізму забезпечення фінансового управління;
- комплексність – охоплення всіх основних аспектів фінансового стану при обстеженні досліджуваного підприємства;
- адаптивність – постійний моніторинг та аналіз результатів оцінки фінансового стану з метою коригування фінансових показників стратегічних планів та управлінських рішень.

Ефективність та якість результатів оцінки фінансового стану у значній мірі визначаються характеристиками методологічного та програмного забезпечення. Основними елементами методологічного забезпечення оцінювання фінансового стану є:

- система показників;
- джерела інформації;
- методи і процедури оцінки, що використовуються для дослідження;
- методичні підходи до розрахунку даних показників;
- рекомендації щодо узагальнення та представлення результатів оцінки (табличні, графічні) для прийняття рішень.

Вивчення фінансового стану надає можливості проводити оцінювання достовірності поточного обліку, складання звітності підприємствами, створює підґрунтя для проведення розрахунків з пошуку невикористаних резервів, сприяє підвищенню рентабельності виробництва, висунення гіпотез про проведення закономірностей для запобігання нестійкого фінансового стану, формуванню оптимальних умов виконання господарської діяльності, виконання поточних зобов'язань по розрахунках з бюджетом та кредиторами.

Виконання аналізу фінансового стану повинно здійснюватися систематично у всіх періодах діяльності підприємства, з обов'язковим використанням різноманітних прийомів та методів, які, у свою чергу, повинні бути підібрані із врахуванням галузевих особливостей підприємницької діяльності. Дотримання даних умов дасть змогу співставляти основні показники економічної діяльності підприємства, досліджувати зміни у його фінансовому стані (як на окремо визначену дату, так і за певний період), що підвищить ефективність та продуктивність виконаного аналізу, за умов достатності необхідної інформації. Це дасть змогу знаходити найкращі способи використання фінансових ресурсів, побудови їх структури та стане гарантом безперебійності постачання ресурсів у процесі господарської діяльності, внаслідок чого виконуватимуться планові показники прибутку та підвищуватиметься рентабельність.

Для реалізації даних завдань, перш за все необхідно вивчити:

- обсяги наявності, складу та структури оборотних коштів підприємства, виявити причинно-наслідкові зв'язки їх змін;
- величини, складу та структури власних коштів підприємства, джерел їх поповнення, дослідити причини та наслідки їх змін;
- наявний стан, структури та причини змін у складі довгострокових активів;
- наявності, структури та складу поточних активів у сфері виробництва і обігу, дослідити причини та наслідки їх зрушень;
- рівень платоспроможності;

- ступень фінансової гнучкості;
- ефективності використання всіх активів підприємства;
- інтервали окупності вкладених інвестицій.

Основною нагально-необхідною умовою ефективної діяльності будь-якого підприємства, в сучасних умовах ринкових відносин, є забезпечення позитивного фінансового стану, адже від виконання цієї умови залежить повнота та своєчасність погашення поточних зобов'язань, до яких відноситься оплата праці робітників, розрахунків з постачальниками за матеріальні ресурси, рівень розрахунків з бюджетом, виконання зобов'язань перед банківськими установами за отриманими кредитами. Отже, на нашу думку, виконання аналізу фінансового стану підприємства є першочерговим етапом при розробці планів та прогнозів фінансового оздоровлення підприємства.

Також, варто відмітити, що першочерговість завдань аналізу фінансового стану підприємства може змінюватися, в залежності від напрямків зацікавленості різноманітних груп користувачів наведеним аналітичним матеріалом.

Для акціонерів та співзасновників, що вклали кошти до статутного капіталу підприємства, перш за все є цікавим рівень стабільності його фінансового стану, дослідження прогнозних показників зі стабільності на довгострокову перспективу. Окрім того, сферою зацікавленості акціонерів є рівень рентабельності підприємства, політика керівництва стосовно виплати коштів за дивідендами. Дане питання, також є актуальним для власників дрібних пакетів акцій, що у свій час випускало підприємство.

Для кредиторів є цікавою інформація, яка відображає повноту та своєчасність погашення одержаних підприємством кредитних позик, оскільки таким чином вони мінімізують ризики несплати кредитних зобов'язань.

Фондовими біржами здійснюється оцінка рівня платоспроможності підприємства, аналізуються перспективи його подальшого розвитку, рівень рентабельності. Застосування таких методик аналізу обумовлюється тим, що на фондових біржах купуються та продаються акції підприємств, з метою одержання у майбутньому прибутку у виді курсових різниць. Динаміка цін на акції завжди має пряму залежність від перспектив діяльності підприємств. І тому, біржові брокери займаються вивченням та аналізуванням фінансового стану підприємств, дослідженням перспектив їх розвитку в майбутньому.

Податковими органами на основі даних фінансової звітності одержуються відомості стосовно результатів діяльності підприємств, впливу окремих чинників на відхилення звітних даних поточного року від попереднього, структуру надходження доходів та їх подальший розподіл.

Висновки. Отже, підсумовуючи усе вищенаведене, ми можемо відмітити, що виконання аналізу фінансового стану є невід'ємною частиною у загальній системі економічного аналізу, який систематично проводиться за результатами діяльності суб'єктів господарювання. Без нього абсолютно неможливе ефективне ведення господарської діяльності, складання перспективних планів розвитку підприємства. Звідси, фінансовий стан являється однією із найважливіших сторін узагальнення результатів господарської діяльності на кожному підприємстві.

Список використаних джерел

1. Балахонова О.В. Актуальные проблемы совершенствования институциональных условий местного развития / О.В. Балахонова // Научный вестник Международного гуманитарного университета. Серия : Экономика и менеджмент : сборник научных работ. – Одеса : МГУ. – 2010. – Вып. 1. – С. 89-92.
2. Балахонова О.В. Инновационные подходы в прогнозировании социально-экономических процессов / О.В. Балахонова // Проблемы и перспективы сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. – Одесса-Севастополь-Донецк : ДонНУ, РФ НИСИ в г. Донецке. – 2011. – С. 72-75.
3. Балахонова О.В. Мотивация социальной ответственности бизнеса : методология и

направлення реалізації / О.В. Балахонова // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». – Харків : НТУ «ХПІ». – 2011. – №7. – С. 77-85.

4. Балахонова О.В. Науково-методичні аспекти формування соціально-економічної політики / О.В. Балахонова // Економіка харчової промисловості. – Одеса : ІПРЕЕД. – 2011. – №3(11). – С. 74-78.

5. Балахонова О.В. Удосконалення аудиторської оцінки фінансового стану підприємства / О.В. Балахонова // Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління : зб. наук. праць. – Одеса : Одеський національний університет ім. І. Мечникова. – 2014. – Вип. 2/2. – Т. 1. – С.12-19.

6. Балахонова О.В. Удосконалення обліку постачань на основі побудови моделі партнерства / О.В. Балахонова // Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». – 2015. – Вип. 3. – С. 816-820.

7. Гріщенко І.В. Види інвестиційно-інноваційної політики підприємств України / І.В. Гріщенко // Науковий вісник ВКІ «Економіка : сучасні проблеми та перспективи розвитку в кризових умовах». – Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля». – 2014. – С. 82-84.

8. Гріщенко І.В. Розвиток підприємств України на основі проектування інвестиційно-інноваційного потенціалу / І.В. Гріщенко // Соціально-економічний розвиток України в умовах світової фінансової нестабільності : зб. наук. праць наук.-практ. конф. з міжнар. участю (9 квітня 2014 р.). – Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ. – 2014. – С. 248-250.

9. Гріщенко І.В. Теоретико-методологічні основи інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств / І.В. Гріщенко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – ХНУ. – С. 142-144.

10. Гріщенко І.В. Методи розвитку технологічної бази інноваційно-орієнтованих підприємств / І.В. Гріщенко // Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів : зб. наук. праць. – Вінниця. – 2017. – Т 1. – С. 47-49.

11. Гріщенко І.В., Балахонова О.В. Економічна сутність грошових коштів підприємства / І.В. Гріщенко, О.В. Балахонова // Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів : зб. наук. праць. – Вінниця. – 2017. – Т 1. – С. 25-27.

12. Гріщенко І.В., Балахонова О.В. Система забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств / І.В. Гріщенко, О.В. Балахонова // Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці : зб. наук. праць. – Вінниця. – 2016. – Т 1. – С. 145-147.

13. Гріщенко І.В. Забезпечення стійкого розвитку підприємств малого і середнього бізнесу в Україні / І.В. Гріщенко // Регіон : особливості розвитку і управління в умовах децентралізації влади : зб. наук. праць наук.-практ. конф. (16-17 березня 2015 р.). – Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля». – 2015. – С. 113-116.

14. Гріщенко І.В., Громова О.Є. Методи підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства в умовах забезпечення конкурентоспроможності продукції / І.В. Гріщенко, О.Є. Громова // Регіональна бізнес-економіка та управління. – Вінниця. – 2014. – №1(41). – С. 14-18.

15. Гріщенко І.В., Клівіденко Л.М. Теоретичні підходи формування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств / І.В. Гріщенко, Л.М. Клівіденко // Соціально-економічний розвиток України в умовах світової фінансової нестабільності : зб. наук. праць наук.-практ. конф. з міжнар. участю (9 квітня 2014 р.). – Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ. – 2014. – С. 32-34.